Čtvrtek 24. listopadu 2022

P9_TA(2022)0426

Situace v oblasti lidských práv v Egyptě

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 24. listopadu 2022 o situaci v oblasti lidských práv v Egyptě (2022/2962(RSP))

(2023/C 167/15)

Evropský parlament,

— s ohledem na svá předchozí usnesení o Egyptě,

— s ohledem na prohlášení mluvčího ESVČ pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku o Egyptě,

— s ohledem na evropskou politiku sousedství a na společné sdělení Komise ze dne 9. února 2021 nazvané „Obnovené partnerství se zeměmi jižního sousedství – nová agenda pro Středomoří“ (JOIN(2021)0002),

— s ohledem na 13. meziparlamentní setkání EU–Egypt, které proběhlo dne 29. září 2022,

— s ohledem na memorandum o porozumění mezi EU, Egyptem a Izraelem o spolupráci v oblasti obchodu, dopravy a vývozu zemního plynu do Evropské unie, podepsané v Káhiře dne 15. června 2022,

— s ohledem na nejnovější vyjádření mluvčí vysoké komisařky OSN pro lidská práva k Egyptu,

— s ohledem na všeobecný pravidelný přezkum Rady OSN pro lidská práva týkající se Egypta za roky 2019 a 2020,

— s ohledem na to, že vysoká komisařka pro lidská práva dne 8. listopadu 2022 vyzvala k tomu, aby byl okamžitě propuštěn Alaa Abdel Fattah,

— s ohledem na obecné zásady EU týkající se trestu smrti, mučení, svobody projevu, obránců lidských práv, násilí páchaného na ženách či dívkách a práv osob LGBTI,

— s ohledem na Úmluvu OSN o právech dítěte z roku 1989,

— s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, Úmluvu proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, Úmluvu o právech dítěte a na Arabskou chartu lidských práv, které Egypt ratifikoval,

— s ohledem na egyptskou ústavu, zejména její článek 52 o zákazu všech forem mučení, článek 73 o svobodě shromažďování a článek 93 o závazné povaze mezinárodních norem v oblasti lidských práv,

— s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv z roku 1948,

— s ohledem na čl. 132 odst. 2 a 4 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že v egyptském Šarm aš-Šajchu se konala 27. konference smluvních stran Úmluvy o změně klimatu (COP27); vzhledem k tomu, že díky této mezinárodní události se do popředí zájmu dostala represivní politika Egypta vůči legitimním nenásilným projevům egyptské občanské společnosti;

B. vzhledem k tomu, že v roce 2021 vyhlásil Egypt „národní strategii lidských práv“ a „národní dialog“, jejichž oficiálním cílem je zlepšit situaci v této oblasti a vytvořit inkluzivnější politické prostředí; vzhledem k tomu, že v dubnu 2022 zahájil svou činnost egyptský výbor pro prezidentskou milost, který ve spolupráci s organizacemi občanské společnosti posuzuje případy vězněných osob, jejichž situace neodpovídá mezinárodním lidskoprávním normám; vzhledem k tomu, že některé závažné případy porušování lidských práv výbor ignoroval a že zatím nedošlo k výrazné změně, ačkoli od zahájení národní strategie lidských práv a egyptského národního dialogu již uplynul celý rok; vzhledem k tomu, že podvýbor pro politické záležitosti, lidská práva a demokracii – mezinárodní a regionální záležitosti, který vznikl na základě dohody o přidružení mezi Egyptem a Evropskou unií, slouží oběma stranám jako platforma pro vzájemnou diskusi o lidských právech; vzhledem k tomu, že příští zasedání podvýboru se má uskutečnit 8. prosince 2022 v Káhiře;

C. vzhledem k tomu, že před konáním COP27 Egypt neprovedl změny v žádném z podstatných právních předpisů, pokud jde o svobodu projevu, svobodu pokojného shromažďování a sdružování a svobodu sdělovacích prostředků, a to navzdory tomu, že poskytnutí prostoru občanské společnosti je společným závazkem zakotveným v partnerských prioritách EU–Egypt a v egyptské ústavě; vzhledem k tomu, že dosud nebyl zrušen výjimečný stav vyhlášený v roce 2017; vzhledem k tomu, že v Egyptě nadále dochází k hromadným soudům a zatýkání, přičemž desítky tisíc civilistů jsou souzeny vojenskými soudy a nouzovými soudy zřízenými bezpečnostními službami; vzhledem k tomu, že zvláštní zpravodajové OSN pro právo na svobodu shromažďování a sdružování, pro obránce lidských práv a pro ochranu lidských práv v protiteroristických operacích vydali dne 8. července 2021 společné prohlášení, v němž vyjádřili znepokojení nad několika egyptskými zákony: zákonem o nevládních organizacích z roku 2019, zákonem o trestné činnosti v oblasti kybernetiky a informačních technologií z roku 2018, zákonem o teroristických subjektech z roku 2015 a zákonem o veřejných shromážděních a pokojných demonstracích z roku 2013; vzhledem k tomu, že podle Egyptské komise pro práva a svobody bylo v Egyptě mezi 1. říjnem a 14. listopadem 2022 zadrženo téměř 734 osob v 18 guvernorátech;

D. vzhledem k tomu, že obránce lidských práv Alaa Abdel Fattah, který v posledních deseti letech strávil většinu času ve vazbě na základě nepodložených obvinění, přerušil v listopadu 2022 hladovku, kterou držel od dubna 2022, poté co se ve své cele dostal na pokraj smrti a musel být uměle vyživován; vzhledem k tomu, že při zahájení COP27 přestal rovněž přijímat tekutiny; vzhledem k tomu, že Alaa ani dnes nemá přístup k britským konzulárním pracovníkům a nesměl ho navštívit jeho právník; vzhledem k tomu, že díky mezinárodnímu tlaku ho mohli sporadicky navštěvovat rodinní příslušníci;

E. vzhledem k tomu, že egyptská vláda vyloučila z účasti na COP27 nezávislé lidskoprávní organizace, a to prostřednictvím státem kontrolovaného registračního procesu, který filtroval skupiny kritické vůči egyptské vládě, nepřiměřených restrikcí pro pořádání pokojných demonstrací před místem konání konference a neodůvodněných průtahů při vydávání víz osobám přijíždějícím ze zahraničí; vzhledem k tomu, že některé nezávislé lidskoprávní organizace a bojovnice za lidská práva Sanaa Seifová se konference mohly zúčastnit díky pomoci, kterou poskytly mezinárodní organizace;

F. vzhledem k tomu, že obránci lidských práv, osoby LGBTIQ+ a obránci práv koptské menšiny nadále bývají terčem šikany a zastrašování a jsou zatýkáni a vězněni, jako tomu bylo v případě Patricka George Zakiho, který má stále zakázáno vycestovat a hrozí mu proces před státním výjimečným tribunálem kvůli kritice vládní politiky vůči koptským křesťanům, a v případě Haneen Hossamové a Mawady Al Adhamové, které vystupují jako influencerky na sociálních médiích a byly v roce 2020 odsouzeny ke třem resp. dvěma rokům vězení na základě vykonstruovaných obvinění, poté co na TikToku zveřejnily videa, na kterých spontánně tančí;

G. vzhledem k tomu, že 20. června 2022 proběhlo deváté zasedání Rady přidružení EU–Egypt a že priority partnerství 2021–2027 přijaté 19. června 2022 potvrdily závazek obou stran k podpoře demokracie, základních svobod a lidských práv, rovnosti pohlaví a rovnosti příležitostí;

H. vzhledem k tomu, že Egypt je pro Evropskou unii dlouhodobým strategickým partnerem, který se hlásí ke stejným cílům stability, míru a prosperity ve Středomoří a na Blízkém východě a je důležitý pro stabilitu regionu; vzhledem k tomu, že EU je největším hospodářským partnerem Egypta a jeho hlavním zdrojem zahraničních investic; vzhledem

k tomu, že v červnu 2022 přijaly EU a Egypt priority partnerství v mnoha oblastech, mimo jiné v oblasti bezpečnosti, boje proti terorismu a reformy justice; vzhledem k tomu, že Egypt podpořil rezoluci OSN, která odsoudila ruskou anexi ukrajinských regionů a nadále podporuje úsilí Evropské unie a mezinárodního společenství o ukončení ruské agrese vůči Ukrajině; vzhledem k tomu, že po zahájení ruské agrese vůči Ukrajině podepsal Egypt memorandum o porozumění s EU a Izraelem o omezení dovozu ruského plynu; vzhledem k tomu, že Komise poskytla Egyptu 100 milionů EUR z Nástroje pro zajišťování potravin a odolnosti na pomoc při řešení nedostatku potravin, k němuž dochází v důsledku útoku na Ukrajinu;

1. vyjadřuje hluboké politování nad tím, že v Egyptě stále nejsou zaručena základní politická práva a svobody, a to i v kontextu konání konference COP27 v Šarm aš-Šajchu; lituje, že konference nevedla ke zlepšení situace v oblasti lidských práv;

2. co nejostřeji odsuzuje cenzurní zásahy vůči egyptské občanské společnosti, její šikanování a zastrašování, kterých se státní orgány dopouští dokonce i v prostorách OSN, a stejně tak odsuzuje novou vlnu zatýkání a zadržování, k níž došlo v souvislosti s COP27; vyjadřuje svou podporu německé vládě, která dne 13. listopadu 2022 podala u egyptských orgánů stížnost nad přehnaným bezpečnostním dohledem nad účastníky konference v německém pavilónu; vyjadřuje politování nad tím, že egyptským nevládním organizacím byla odmítnuta jednorázová registrace na COP27, takže se konference mohlo zúčastnit jen několik málo z nich, a to pouze díky tomu, že jim členové mezinárodních organizací půjčili své průkazky; vyjadřuje politování nad tím, že egyptské orgány vybraly pouze ty organizace občanské společnosti, které nekritizují státní moc; zdůrazňuje, že účast na COP27 měla být jako legitimním účastníkům povolena také místním komunitám a nevládním organizacím ze Sinajského poolostrova, kde se konference konala; vyjadřuje politování nad tím, že proces vydávání povolení, který Egypt uplatňoval, byl tajný a byla při něm používána neveřejná kritéria, která vedla k vyloučení nevládních organizací kritizujících situaci v oblasti lidských práv; žádá egyptské orgány, aby proti egyptským obráncům lidských práv a aktivistům, kteří veřejně vystoupili s kritikou porušování lidských práv v Egyptě v průběhu COP27, nepřijímala žádná odvetná opatření;

3. důrazně odsuzuje, že v Egyptě jsou nadále ve vyšetřovací vazbě nebo zcela svévolně zadržovány desetitisíce vězňů svědomí, z nichž mnozí jsou vězněni v nelidských podmínkách, kdy nemají přístup ke spravedlivému procesu ani základním právům, jak dokládá situace v egyptských politických věznicích Wadi Natroun a Badr; konstatuje, že v dubnu 2022 Egypt určitou část svých politických vězňů propustil a některé z nich omilostnil prezidentský výbor, přičemž z vyšetřovací vazby bylo propuštěno 800 až 1 000 svévolně zadržovaných osob; zdůrazňuje, že podle egyptských nevládních organizací a organizace Amnesty International bylo od té doby svévolně zatčeno a drženo ve vazbě nejméně 1 953 Egypťanů;

4. vyzývá egyptské orgány, aby okamžitě propustily nespravedlivě zadržované osoby, jako jsou mimo jiné: Mohamed „Oxygen“ Ibrahim, Mohamed Adel, Alaa Abdel Fattah a všichni tři právníci, kteří v roce 2020 získali ocenění za obhajobu lidských práv, které jim udělila Rada evropských advokátních komor, Ibrahim Metwally Hegazy, Mohamed El Baqer a Hoda Abdelmoniem a také Ezzat Ghoneim, Ahmed Amasha, Abdel Moneim Aboul Fotouh, Mohamed El Kassas, Ziad Abu El Fadl, Aisha El Shater, Mohamed Abo Houraira, Manal Agrama, Marwa Arafa, Hala Fahmy, Safaa El Korbagy, Tawfik Ghanim, Seif Thabit, Safwan Thabit, Sherif al Rouby, Anas El-Beltagy, Ahmed Douma, Mohamed Adel Fahmy, Nermin Hussein, Haneen Hossam, Mawadda el-Adham, Ismail Iskandarani, Seif Fateen, Hisham Genena, Omar Mohammed Ali, Aymen Moussa, Omar el Hout, Ahmed Moussa Abd El Khaleq a Ahmed Fayez; zdůrazňuje, že tyto ženy a muži jsou egyptští obránci lidských práv, novináři, pokojní aktivisté, politici, influenceři na sociálních sítích nebo podnikatelé, kteří odmítli prodat svůj majetek armádě; vyzývá egyptské orgány, aby zrušily zákaz cestování pro Patricka George Zakiho a Mahinour Al Masryovou;

5. vyzývá egyptské orgány, aby okamžitě a bezpodmínečně propustily britsko-egyptského obránce lidských práv a pokojného aktivistu Alaau Abdela Fattaha, který získal ocenění od stanice Deutsche Welle a organizace Reportéři bez hranic a který v posledních deseti letech strávil většinu času ve vazbě na základě nepodložených obvinění za to, že pokojně a na legitimním základě požadoval více práv a svobod, přičemž zdaleka není jediným takovým případem, a dále egyptské orgány vyzývá, aby mu umožnily bezodkladně vycestovat do Spojeného království; zdůrazňuje, že k jeho propuštění vyzval také německý kancléř Olaf Scholz a francouzský prezident Emmanuel Macron;

6. znovu důrazně odsuzuje, že egyptský bezpečnostní aparát běžně používá mučení; připomíná, že egyptská „revoluce z 25. ledna 2011“ začala jako veřejný protest proti beztrestnosti policie, mimo jiné v reakci na mučení a zabití bloggera Khaleda Saida; vyzývá Egypt, aby plně spolupracoval při vyšetřování, které provádí italské orgány ve věci vraždy italského

doktoranda Giulia Regeniho, kterého v roce 2016 umučili příslušníci bezpečnostních složek; zejména znovu vyzývá k tomu, aby byli generál Tariq Sabir, plukovník Athar Kamel Mohamed Ibrahim, plukovník Uhsam Helmi a generál Magdi Ibrahim Abdelal Sharif informováni o soudním řízení, které je proti nim v Itálii vedeno; co nejdůrazněji odsuzuje umučení ekonoma Aymana Hadhouda, který zemřel dne 5. března 2022 poté, co se stal obětí násilného zmizení a následně byl zadržen příslušníky bezpečnostních složek za to, že kritizoval hospodářskou politiku, a vyjadřuje hluboké politování nad tím, že egyptské státní zastupitelství neprovedlo žádnou nezávislou pitvu ani věrohodné vyšetřování;

7. vyzývá Egypt, aby propustil všech 21 novinářů, kteří jsou v současné době ve vězení za to, že dělali svou práci, jak dokládají Reportéři bez hranic a Výbor na ochranu novinářů; zdůrazňuje, že každý Egypťan má právo na přístup k informacím, které nepodléhají vládní cenzuře; bere na vědomí, že na začátku konference COP27 bylo pod tlakem přijato rozhodnutí umožnit přístup k některým internetovým stránkám nevládních organizací působících v oblasti lidských práv a nezávislých novin, jako je Medium, Mada Masr nebo Human Rights Watch; zdůrazňuje však, že tyto internetové stránky by měly být Egypťanům přístupné vždy, a to i po skončení konference;

8. naléhavě proto žádá egyptské orgány, aby propustily všechny novináře, kteří byli v listopadu 2022 ve vazbě, jimiž jsou: Khaled Abdelwahab Radwan, Ahmed Fayez, Alaa Abdelfattah, Ismail Alexandrani, Mohamed Ibrahim (známý jako Mohamed Oxygen), Ahmed Allaam, Hamdi al-Zaeem, Tawfik Ghanem, Rabie al-Sheikh, Adallah Shusha, Khaled Sahloob, Bahaa al-Din Ibrahim Nemat Allah, Hisham Abdel Aziz, Mohamed Said Fahmy, Badr Mohamed Badr, Raouf Ebeid, Mostafa Saad, Mohamed Mostafa Moussa, Mahmoud Saad Diab a Amr Shnin;

9. vyzývá egyptské orgány, aby učinily přítrž diskriminaci a zaručily všem Egypťanům skutečnou rovnost před zákonem i v praxi, jak je stanoveno v ústavě, bez ohledu na jejich víru nebo přesvědčení; poukazuje na dlouhodobou diskriminaci menšin, jako jsou koptští křesťané a příslušníci víry Bahá'í; vyzývá Egypt, aby přezkoumal své zákony o rouhání s cílem zajistit ochranu svobody svědomí a práv náboženských menšin;

10. naléhavě vyzývá Egypt, aby dodržoval základní mezinárodní normy v oblasti svobody sdružování a zrušil svůj represivní zákon o nevládních organizacích 149/2019, který veškeré jejich činnosti podřizuje státní kontrole; sdílí obavy odborníků OSN na lidská práva ohledně toho, že Egypt disponuje rozmanitými právními nástroji, které využívá k tomu, aby pod záminkou boje proti terorismu omezoval svobodu sdružování, projevu a tisku a právo na pokojné shromažďování; vyzývá Egypt, aby rovněž změnil nebo zrušil zákon o trestné činnosti v oblasti kybernetiky a informačních technologií z roku 2018, zákon o teroristických subjektech z roku 2015 a zákon o veřejných shromážděních a pokojných demonstracích z roku 2013; znovu vyzývá egyptské orgány, aby uzavřely případ 173/2011 známý jako „případ financování ze zahraničí" a zrušily veškeré zákazy cestování a zmrazení majetku uložené 31 zaměstnancům nevládních organizací působících v oblasti lidských práv;

11. vyzývá egyptský parlament, aby urychlil přijetí ucelené právní úpravy o násilí páchaném na ženách, zejména o vraždách ze cti; vyzývá egyptské orgány, aby zopakovaly, že nesouhlasí s mrzačením ženských pohlavních orgánů, a účinně stíhaly ty, kteří jej nadále praktikují; doporučuje, aby egyptské orgány posílily spolupráci s EU při hledání nových způsobů, jak lépe chránit ženy před sexuálním zneužíváním a genderově podmíněným násilím; co nejdůrazněji odsuzuje vraždy na základě pohlaví;

12. vyzývá egyptské orgány, aby přestaly zatýkat a pronásledovat dospělé osoby v konsenzuálním sexuálním vztahu, včetně párů stejného pohlaví nebo osob ve vztahu založeném na vyjádření genderové identity, a aby neprodleně propustily svévolně zadržované osoby LGBTIQ+, které jsou často vězněny v nelidských podmínkách;

13. vítá nedávné právní změny, které Egypt učinil v oblasti dětské práce a sňatků dětí; vyzývá však egyptské orgány, aby dále posílily provádění zákona o sňatcích dětí a aby posílily také školní systémy a veřejné služby na ochranu dětí, které předchází zneužívání dětí a reagují na něj, s cílem poskytnout dětem dodatečnou ochranu před takovými jevy;

14. naléhavě vyzývá Egypt, aby zrušil trest smrti a vyhlásil okamžité moratorium na jeho uplatňování; vyjadřuje politování nad tím, že Egypt se v posledních deseti letech stal jednou ze zemí, které trest smrti používají nejvíce, a to i v případě mladistvých pachatelů;

15. znovu vyzývá všechny členské státy EU a členy delegace EU, aby se účastnili soudních procesů s egyptskými a zahraničními obránci lidských práv, novináři a odboráři a aby je navštěvovali ve vazbě;

16. vyzývá členské státy EU, aby v rámci Rady OSN pro lidská práva podpořily mechanismus monitorování a podávání zpráv o závažném porušování lidských práv v Egyptě; připomíná, že EU by měla začlenit otázky lidských práv do všech svých jednání na vysoké úrovni s egyptskými činiteli, a to i v rámci Rady přidružení EU–Egypt; vyzývá Komisi a Evropskou službu pro vnější činnost, aby zdůrazňovaly souvislost mezi demokratickým rozvojem a růstem; vyzývá OSN, aby stanovila kritéria pro hostitelské země budoucích zasedání COP a podobných konferencí OSN, pokud jde o přístup občanské společnosti a svobodu projevu;

17. znovu vyzývá k důkladnému a komplexnímu přezkumu vztahů EU s Egyptem s ohledem na to, že Egypt dosáhl jen velmi omezeného pokroku v oblasti lidských práv a potlačuje opozici, a to i přes pokračující podporu ze strany evropských partnerů; naléhavě vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, aby veřejně zaujal pevný postoj k tomu, že je třeba, aby Egypt propustil politické vězně, dosáhl konkrétního pokroku v oblasti lidských práv, ukončil a prošetřil případy mučení, přestal masivně zneužívat vyšetřovací vazbu a zrušil zákazy cestování, jejichž cílem je potlačit skutečný nebo domnělý disent, a aby těmito změnami podmínil utužení vztahů EU s Egyptem a navázání lepší spolupráce mezi nimi; znovu vyzývá členské státy EU, aby zvážily přijetí cílených sankcí proti osobám, které jsou za brutální represe v zemi nejvíce odpovědné; vyzývá k větší transparentnosti všech forem finanční podpory či školení, jež Egyptu poskytuje EU, Evropská banka pro obnovu a rozvoj a Evropská investiční banka;

18. vyzývá všechny členské státy EU, aby se plně řídily závěry Rady EU ze dne 21. srpna 2013, v nichž oznámila, že dojde k pozastavení vývozních licencí na veškeré vybavení používané k vnitřním represím, včetně sledovacích technologií, které Egypt využívá k odhalování disidentů;

19. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, vládám a parlamentům členských států a vládě Egyptské arabské republiky.